

## References

1. Kolshanskyi H. V. Lynhvokommunykativnye aspekty rechevoho obshchennyia / Hennadyi Vyktorovych Kolshanskyi // Ynostr. yazyky v shkole. – 1985. – № 1. – S. 15–20.
2. Tokmenko O. P. Deiaki aspekty sotsiolinhvystychnoi kompetentsii // Oleh Petrovych Tokmenko // Anhliiska mova ta literatura. – 2010. – № 19-21. – S. 23–25.
3. Modern Languages: learning, teaching, assessment. A common European framework of reference (2000) : Strasbourg, Council of Europe // www.coe.int/lang.
4. Strategies in language learning and use (1996) : Strasbourg, Council of Europe Publishing // http://www.eduhi.at.
5. Tomalin B. Cultural awareness / B. Tomalin, S. Stemplesky. – Oxford : Oxford University Press, 1993. – 160 p.

Одержано статтю: 24.05.2017  
Прийнято до друку: 05.09.2017

УДК 371.15 : 001.895 : 371.13  
DOI: 10.15330/esu.11.104-109

**Ірина Скоморовська,**

кандидат педагогічних наук, доцент, ДВНЗ  
“Прикарпатський національний університет імені  
Василя Стефаника” (м.Івано-Франківськ, Україна)

**Iryna Skomorovska,**

Candidate of pedagogical sciences (PhD),  
associate professor, Vasyl Stefanyk Precarpathian  
national university (Ivano-Frankivsk, Ukraine)  
vskomor@ukr.net

## ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДНЗ

### USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN PROFESSIONAL PREPARATION OF FUTURE TUTORS KINDERGARTEN

*У статті розкрито сутність понять “традиційне навчання”, “інноваційне навчання”, “освітні інновації”. Встановлено, що освітні інновації в системі вищої освіти можуть реалізовуватися у змісті освіти; формах, методах, технологіях процесу навчання і виховання; системі управління освітою. При підготовці педагогічних кадрів у ВНЗ доцільно проводити такі види лекцій, як лекцію-візуалізацію, лекцію із заздалегідь запланованими помилками, лекцію прес-конференцію тощо.*

**Ключові слова:** *інноваційні технології, традиційне навчання, дошкільна освіта, лекція, семінарське заняття, ігрові технології.*

*The article shows the content of such notions as “traditional teaching”, “innovative teaching” and “educational innovations”. The directions of educational innovations in higher school are determined. The author described such types of lectures as lecture-visualization, lecture with pre-planned errors, lecture press conference and others.*

**Key words:** *educational innovation, innovative technology, traditional education, pre-school education, lecture, seminar session, gaming technology.*

**Постановка проблеми.** Вдосконалення системи освіти, якості освітніх послуг та результативності навчання вже тривалий час є предметом дослідження як вітчизняних, так і зарубіжних вчених. Практика організації процесу навчання засвідчує, що орієнтування на традиційну дидактичну концепцію не завжди дозволяє повною мірою розвинути пізнавальну активність студентської молоді, розкрити її творчий і дослідницький потенціал, сформувані управлінські якості. Згідно традиційної концепції, мета навчання полягає у повідомленні аудиторії готової системи знань і формуванні на їх основі вмій та навичок; ефективність процесу навчання

залежить від методів та прийомів викладання; основна функція педагога полягає у доступному і зрозумілому викладі навчального матеріалу. Таким чином, педагог є суб'єктом навчання, тобто повідомляє інформацію, а студенти виступають об'єктами його впливів, тобто пасивними слухачами, які сприймають, засвоюють і відтворюють навчальний матеріал, не приймаючи активної участі у процесі пізнання.

Враховуючи те, що забезпечення якості надання освітніх послуг є не лише пріоритетом розвитку вітчизняної системи освіти, а й необхідною умовою інтеграції до європейського освітнього простору, актуалізується потреба поширення у системі вищої освіти інноваційних технологій навчання, які сприяють розвитку особистості й відбувається в умовах діалогічного спілкування, самореалізації, як педагога, так і студентів.

Віддаючи належне зробленому, хочемо зазначити, що проблема використання інноваційних технологій у підготовці фахівців дошкільної сфери потребує більш ґрунтовного вивчення.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Актуальні проблеми підготовки фахівців дошкільного профілю розкрито у наукових дослідженнях А. Богуш, Н. Денисенко, Н. Лисенко, Г. Підкурманної, З. Плохій та ін. Проблеми структури і змісту психолого-педагогічної та фахової підготовки майбутніх вихователів розглядали Л. Артемова, А. Алексеєва, Г. Беленька, О. Богініч, Ю. Косенко, М. Машовець та ін. Питання змісту, специфіки та способів використання освітніх інноваційних технологій стало предметом наукового аналізу К. Балаєвої, Л. Буркової, Т. Грабовської, І. Дичківської, О. Козлової, М. Лах, О. Мармази, В. Химинця та інших. Значення ігрових педагогічних технологій в активізації процесу навчання розкрито у працях Н. Самоукіної, В. Трайнева, Г. Хлебникової та інших

**Завдання статті** полягають у дослідженні теоретико-методичних засад використання педагогічних інновацій при підготовці майбутніх вихователів ДНЗ.

**Виклад основного матеріалу дослідження.** Історичні джерела освітніх інновацій пов'язані з періодом зародження експериментальної педагогіки другої половини ХІХ ст. [4]. Терміни “традиційне навчання” та “інноваційне навчання” запропонувала група вчених Римського клубу, які акцентували увагу спільноти на тому, що традиційне навчання переважно зорієнтоване на передачу знань, формування умінь і навичок, тоді як інноваційне навчання має за мету розвиток мислення та творчих здібностей дітей. Інноваційне навчання нерозривно пов'язане з освітніми інноваціями, тобто актуально значущими новоутвореннями, які спрямовані на створення вдосконалених або нових освітніх, дидактичних, виховних систем; освітніх педагогічних технологій; методів, форм, засобів розвитку особистості [8, с. 107].

Використання освітніх інновацій в системі вищої освіти розглядається у таких площинах:

- зміст освіти – розробка нових державних стандартів вищої освіти, формування загальнодержавних концепцій виховання, створення авторських навчальних планів і програм, розробка нової системи оцінювання;
- форми, методи, технології процесу навчання й виховання – поява дистанційного навчання, пріоритет діалогових методів навчання і виховання; запровадження інноваційних технологій тощо;
- система управління освітою – впровадження модернізованих управлінських функцій керівника: прогностичної, консультативної та ін.

Розглядаючи інновації у формах, методах, технологіях навчання, варто зазначити, що для їх реалізації необхідним є дотримання наступних вимог:

1) надання студентам ініціативи у пізнавальній діяльності, створення емоційно стимулюючого навчального середовища, розвиток у них саморегуляції і свободи, закорінених у почуття й усвідомлення особистої відповідальності; 2) розв'язання навчально-виховних завдань в атмосфері взаємодії та емоційної співдружності; 3) виконання викладачем ролі консультанта, який створює для студентів можливості вибору пізнавальних альтернатив і самореалізації.

Особливо актуалізується потреба використання освітніх інновацій під час лекцій. Традиційно за дидактичним призначенням виокремлюють такі види лекцій: вступна, тематична, оглядова, заключна. Однак, тенденція до реалізації у навчальному процесі творчих здібностей кожного індивіда, а також популяризація педагогічних інновацій зумовили появу нових видів лекцій: проблемна лекція, лекція-візуалізація, лекція вдвох, лекція із заздалегідь запланованими помилками; лекція прес-конференція, лекція з проведенням аналізу конкретних ситуацій; лекція-консультація. Використання цих видів лекцій у навчальному процесі забезпечує досягнення таких дидактичних цілей, як засвоєння студентами теоретичних знань; розвиток мислення; формування пізнавального інтересу до даної дисципліни [3].

Приміром, лекція-візуалізація виникла у процесі пошуку нових можливостей для реалізації принципу наочності і передбачає повідомлення інформації у візуальній формі. Враховуючи те, що приблизно 80% інформації людина отримує через зір, візуальне сприйняття матеріалу практично в 100 раз краще, ніж слухове [7, с. 270]. Відтак ефективність цього виду лекції полягає в тому, що навчальний матеріал сприймається як через слуховий канал, так через зоровий аналізатор.

При підготовці до проведення лекції-візуалізації викладачу необхідно перекоструювати навчальну інформацію по темі у візуальну, використовуючи для цього схеми, креслення, малюнки або технічні засоби навчання. Наочність повинна не тільки доповнювати вербальну інформацію, а й бути носієм нового матеріалу. Доцільно використовувати різні види візуалізацій, вибір яких обумовлюється змістом лекційного заняття [1].

Методика проведення лекції передбачає розгорнуте коментування і ґрунтовний розгляд підготовленої наочності. Інформація, представлена таким чином, сприятиме більш оперативному засвоєнню навчального матеріалу та систематизації знань студентів.

Розвиток у студентів вміння аналізувати ситуації, виступати в ролі експертів, опонентів найкраще забезпечується на лекціях із заздалегідь запланованими помилками. Підготовка викладача до цього виду лекцій полягає в тому, щоб закласти у її зміст певну кількість помилок змістового, методичного і поведінкового характеру. Лектор при проведенні заняття повинен максимально приховати задумані помилки. Завдання студентів полягає в тому, щоб зазначити у зошитах помічені помилки та озвучити їх наприкінці лекції. Кількість запланованих помилок залежить від специфіки навчального матеріалу, дидактичної і виховної мети. Відтак, лекції із заздалегідь запланованими помилками викликають у студентів високу інтелектуальну і емоційну активність, оскільки вони на практиці застосовують раніше засвоєні знання, а аналіз помилок розвиває у них теоретичне мислення.

Висока ефективність реалізації дидактичних цілей досягається при проведенні лекції, на якій використовується аналіз конкретної ситуації. Зазвичай, зміст ситуації передається вербально або за допомогою відеозапису [3, с. 151]. Після ознайомлення з ситуацією передбачається її обговорення аудиторією. Завдання педагога активізувати дискусію, спонукати студентів до вільного обміну думками, висловлення влас-

них оцінних суджень. За результатами аналізу ситуації викладач, спираючись на правильні судження, робить висновок або узагальнення. Лектор обов'язково повинен прокоментувати хибні міркування студентів, пояснити у чому полягає їх помилка.

Також при проведенні цього виду лекцій викладач повинен врахувати наступні нюанси:

1. Для того, щоб викликати інтерес у аудиторії ситуація має бути актуальною.
2. Задля досягнення дидактичних і виховних цілей лекції, дискусія не повинна тривати занадто довго.
3. Важливо нагадати студентам про культуру ведення обговорення ситуації.

Поряд з нетрадиційними формами проведення лекцій, активізація уваги студентів під час заняття досягається використанням ряду прийомів, найефективніші з яких є наступні:

- незвичайний початок лекції, який передбачає виклад цікавої інформації, фактів з історії науки, життя вчених;
- постановку перед аудиторією проблемних питань;
- використання прикладів з практики та досвіду роботи самих викладачів;
- застосування технічних засобів навчання;
- розповіді про наукові конференції, у яких приймав участь лектор;
- ознайомлення з результатами наукових досліджень, які проводилися викладачами кафедри.

З-поміж варіативності педагогічних технологій окрему увагу варто звернути на ігрові, які дозволяють моделювати реальну ситуацію з професійного життя вихователів ДНЗ і залучати студентів до участі у її вирішенні. Найбільш оптимальною формою організації навчання, на якій доцільно використовувати педагогічні ігри є семінарське заняття, дидактична мета якого полягає у засвоєнні студентами певного обсягу навчального матеріалу та формування готовності до здійснення професійної діяльності.

Аналізуючи сутність терміну “гра”, варто зазначити, що діапазон тлумачення даного поняття є досить широким і залежить від мети гри, сфери її використання, засобів ігрової практики, а також функціональних завдань учасників цього виду діяльності. У контексті нашого дослідження послуговуємося визначенням гри як форми діяльності в умовних ситуаціях, спрямованій на відтворення і засвоєння суспільного досвіду, фіксованого в соціально-закріплених способах виконання предметних дій, у предметах науки і культури [2, с. 292]. У педагогічній науці класифікації ігор здійснюються за характером педагогічного процесу (навчальні, пізнавальні, виховні, розвивальні, профорієнтаційні тощо); за характером ігрової методики (предметні, сюжетні, рольові, ділові, драматизації тощо) [2, с. 246]. Важливу роль у професійному становленні молоді відіграють педагогічні ділові та рольові ігри, які можна трактувати як репетицію функціональної та кадрової діяльності студента.

Розкриваючи технологію проведення рольової гри на семінарському занятті, варто звернути увагу на етапність у її реалізації [7; 8]:

- на підготовчому етапі педагог і учасники обговорюють стратегію гри, складають або уточнюють сценарій її проведення; готують матеріали та засоби, необхідні для проведення заходу; викладач визначає цілі, які необхідно досягнути у процесі ігрової діяльності, проводить інструктаж, роз'яснює студентам ігрову задачу, розподіляє ролі;
- етап “введення в гру” передбачає уточнення і корекцію цілей ігрового заняття, формування пізнавальних задач, визначення форм звітності та встановлення

критеріїв оцінювання дій учасників; дійові особи отримують пакети з інструкціями та правилами, необхідними під час гри;

- на етапі “ігровий процес” відбувається залученням усіх студентів до гри, у відповідності до встановлених раніше правил. За розгортанням ігрового сюжету слідує викладач, який координує дії учасників, підтримує їх, спонукає до активізації у моменти зниження ігрової діяльності.
- аналітично-оцінювальний етап передбачає проведення аналізу дій студентів у грі, визначення відповідності їх вчинків ситуації, що склалася, обговорення рівня їх активності. З оцінним судженням виступає експертна група, враженнями діляться студенти.

Ефективність використання в освітньому процесі ВНЗ ігрових технологій обумовлюється дотримання наступних вимог: 1) надання студентам ініціативи у пізнавальній діяльності, створення емоційно стимулюючого навчального середовища, розвиток у них саморегуляції і свободи, закорінених у почуття й усвідомлення особистої відповідальності; 2) розв’язання навчально-виховних завдань в атмосфері взаємодії та емоційної співдружності; 3) виконання викладачем ролі консультанта, який створює для студентів можливість вибору пізнавальних альтернатив і самореалізації; 4) відтворення у грі максимальної наближеності до реальних виробничих умов; 5) ретельна підготовка навчально-методичної документації [1, с. 298].

Таким чином, рольові ігри дозволяють учасникам імпровізувати, демонструючи індивідуальні здібності і можливості; вступати у діалоги з іншими учасниками, які часто можуть бути опонентами у ігровій діяльності. Такий інтерактивний зміст рольової гри досить ефективно сприяє оптимізації процесу навчання у вищій школі. Окрім того, “програвання” педагогічних ситуацій, сюжетом яких є робота вихователів ДНЗ, дозволить більш ефективно підготувати студентів до подальшої роботи та полегшить процес психологічної та педагогічної адаптації до виконання функціональних обов’язків.

**Висновки з даного дослідження.** В умовах сучасної вищої професійної освіти інноваційні технології набувають особливої значимості, оскільки дозволяють удосконалювати теоретичні та практичні навички самостійної роботи студентів, формувати у них вміння взаємодіяти з людьми, керувати колективом, розвивати творчість та ініціативність, оволодівати нововведеннями та запроваджувати їх до сфери професійної діяльності. Окрім того, вони підтримують зв’язок між класичними знаннями, уміннями, навичками і найважливішими компетенціями, які повинні бути сформованими у майбутніх спеціалістів.

#### Література

1. Балаєва К. Підготовка майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів до застосування інноваційних технологій у професійній діяльності [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Балаєва Катерина Сергіївна ; ДВНЗ “Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника”. – Івано-Франківськ, 2015. – 22 с.
2. Беленька Г. В. Вихователь дітей дошкільного віку: становлення фахівця в умовах навчання: монографія / Г. В. Беленька. – К. : Світлич, 2006. – 304 с.
3. Берденнікова Н. Г. Організаційне і методичне забезпечення навчального процесу у ВНЗ / Н. Г. Берденнікова, В. І. Меденцев, Н. І. Панов. – СПб. : Д. А. Р. К., 2006. – 208 с.
4. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – Київ, 2004. – 352 с.
5. Лах М. Формування готовності майбутніх педагогів до впровадження інноваційних технологій навчання дітей старшого дошкільного віку [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Лах Мар’яна Романівна ; ДВНЗ “Прикарпат. нац. ун-т ім. Василя Стефаника”. – Івано-Франківськ, 2016. – 22 с.

6. Лисенко Н. В. Актуальні напрями удосконалення змісту професійної підготовки майбутніх педагогів ДНЗ: соціальне замовлення сьогодення / Неллі Лисенко // Педагогічний дискурс: зб. наук. праць / гол.ред. І.М.Шоробура. – Хмельницький: ХГПА, 2012. – Вип. 13. – С.186-192.
7. Педагогіка вищої школи: Підручник / за ред. Л. В. Чернілевського. – Вінниця, 2010. – 408 с.
8. Химинець В. Інноваційна освітня діяльність / В. Химинець. – Тернопіль: Мандрівець, 2009. – 360 с.

#### References

1. Balaieva K. Pidhotovka maibutnikh vykhovateliv doshkilnykh navchalnykh zakladiv do zastosuvannya innovatsiinykh tekhnolohii u profesiinii diialnosti [Tekst] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Balaieva Kateryna Serhiivna ; DVNZ “Prykarpat. nats. un-t im. Vasylia Stefanyka”. – Ivano-Frankivsk, 2015. – 22 s.
2. Bielienska H. V. Vykhovatel ditei doshkilnoho viku: stanovlennia fakhivtsia v umovakh navchannia: monohrafiia / H. V. Bielienska. – K. : Svitych, 2006. – 304 s.
3. Bierdiennikova N. H. Orhanizatsiine i metodychne zabezpechennia navchalnoho protsesu u VNZ / N. H. Bierdiennikova, V. I. Medentsev, N. I. Panov. – SPb. : D. A. R. K., 2006. – 208 s.
4. Dychkivska I. M. Innovatsiini pedahohichni tekhnolohii / I. M. Dychkivska. – Kyiv, 2004. – 352 s.
5. Lakh M. Formuvannia hotovnosti maibutnikh pedahohiv do vprovadzhennia innovatsiinykh tekhnolohii navchannia ditei starshoho doshkilnoho viku [Tekst] : avtoref. dys. ... kand. ped. nauk : 13.00.04 / Lakh Mariana Romanivna ; DVNZ “Prykarpat. nats. un-t im. Vasylia Stefanyka”. – Ivano-Frankivsk, 2016. – 22 s.
6. Lysenko N. V. Aktualni napriamy udoskonalennia zmistu profesiinoi pidhotovky maibutnikh pedahohiv DNZ: sotsialne zamovlennia sohodennia / Nelli Lysenko // Pedahohichniy diskurs: zb. nauk. prats / hol.red. I.M.Shorobura. – Khmelnytskyi: KhHPA, 2012. – Vyp. 13. – S.186-192.
7. Pedahohika vyshchoi shkoly: Pidruchnyk / za red. L. V. Chernilevskoho. – Vinnytsia, 2010. – 408 s.
8. Khymynets V. Innovatsiina osvithnia diialnist / V. Khymynets. – Ternopil: Mandrivets, 2009. – 360 s.

Одержано статтю: 23.08.2017

Прийнято до друку: 24.09.2017

УДК 377 : 37.011.32 : 61  
DOI: 10.15330/esu.11.109-114

**Ірина Харащук,**

викладач, Коломийський медичний коледж  
ім.Івана Франка (м.Коломия, Україна)

**Irina Kharashchuk,**

Teacher, Kolomyia Medical College named after Ivan  
Franko (Kolomyia, Ukraine)  
levand26@gmail.com

### ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНОГО КОЛЕДЖУ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

### FEATURES OF FORMING PROFESSIONAL COMPETENCE OF STUDENTS OF MEDICAL COLLEGE: REALITIES AND PERSPECTIVES

*У статті розкрито концепт поняття “професійна компетентність”, виокремлено основні аспекти процесу формування професійної компетентності майбутніх фахівців медичної галузі; проаналізовано стан означеної проблеми на сучасному етапі; визначено шляхи підвищення якості підготовки студентів.*

*Автор наголошує на потребі перегляду основних шляхів підготовки компетентного медичного працівника, акцентує увагу на основних напрямках розвитку вищої освіти країн Європейського Союзу, накреслює орієнтири теоретичної та практичної роботи з майбутніми фахівцями.*

*Ключові слова: професіоналізм, компетентність, професійна компетентність, мобільність, самореалізація.*